

สรุปอภิปรายผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา
ด้านความรู้และด้านการปฏิบัติการนิเทศทางการพยาบาลให้แก่หัวหน้าหอผู้ป่วย ในโรงพยาบาล
เจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวน 20 คน โดยมีวิธีดำเนินโครงการดังนี้

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- สํารวจความคิดเห็นของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับการนิเทศทางการพยาบาล เพื่อเป็น
ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำโครงการ

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- สร้างเครื่องมือใช้ในโครงการ 4 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบ
ความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย แบบสอบถามความคิดเห็นของหัวหน้า
หอผู้ป่วยเรื่องการดำเนินโครงการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

2. ขั้นดำเนินการ

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน ทำการ เสริมความรู้เรื่องการนิเทศทางการ
พยาบาล แบ่งกลุ่มหัวหน้าหอผู้ป่วยประเมินการนิเทศทางการพยาบาล และกำหนดรูปแบบการนิเทศ
ทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

- หัวหน้าหอผู้ป่วยนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผู้ศึกษา
หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาลแต่ละสาขาเยี่ยมตรวจเป็นระยะ ๆ และมีการประชุม
อภิปรายปัญหาหลังการทดลองใช้รูปแบบทุก 2 สัปดาห์

3. ขั้นประเมินผล

- เปรียบเทียบผลการสอบความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยก่อนและหลังการประชุมเชิง
ปฏิบัติการ

- ประเมินการปฏิบัติการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

- หัวหน้าหอผู้ป่วยประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาล

สรุปผลการดำเนินโครงการ

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้ เรื่อง การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ 0.5 (ตารางที่ 3)

2. ผลการประเมินการปฏิบัติการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยภายหลังการใช้รูปแบบการนิเทศทางการพยาบาล ได้ผลดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการนิเทศ

การรวบรวมข้อมูล พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้ง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีการปฏิบัติสูงสุด 7 รายการ ยกเว้น 2 รายการ คือ ข้อมูลความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากรและข้อมูลปัญหา และความต้องการของบุคลากรพยาบาลด้านการนิเทศ มีหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติเพียง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 เท่ากัน (ตารางที่ 4)

การนำข้อมูลไปใช้วางแผน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย มีการปฏิบัติสูงสุด 19 คน คิดเป็นร้อยละ 95 จำนวน 4 รายการ ข้อรายการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติต่ำสุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 คือ การนำข้อมูลปัญหาและความต้องการของบุคลากรพยาบาลด้านการนิเทศ

พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยทั้ง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีแบบบันทึกกิจกรรมการนิเทศ ข้อรายการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติต่ำสุด มีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ที่มีการจัดทำแผนการนิเทศเฉพาะเรื่อง (ตารางที่ 4)

2.2 ด้านการดำเนินการนิเทศ

พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยทั้ง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีการปฏิบัติสูงสุด 14 กิจกรรม กิจกรรมที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติต่ำสุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 คือ กิจกรรมการบันทึกการนิเทศ (ตารางที่ 5)

2.3 ด้านการประเมินผล

พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติสูงสุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ในข้อของการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการนิเทศ ข้อที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติต่ำสุดเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ดัง (ตารางที่ 6)

3. ความคิดเห็นของหัวหน้าหอผู้ป่วยต่อการดำเนินโครงการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ผลดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้ง 20 คน ต่อการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ข้อระยะเวลาในการจัดทำโครงการเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับข้อคำถามปลายเปิด มีผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 2 ท่าน เกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดประชุมควรเพิ่มเป็น 5 วัน และเสนอแนะให้มีการอบรมความรู้ เรื่อง การนิเทศทางการพยาบาลให้กับพยาบาลวิชาชีพทุกคน

อภิปรายการดำเนินโครงการ

จากผลการดำเนินโครงการ สามารถอภิปรายประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. ผลการดำเนินการวัดความรู้ด้านการนิเทศทางการพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้ความรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นถึงความสนใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการที่เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ในส่วนของเนื้อหาวิชาได้ดี ซึ่งจะทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความมั่นใจในการนำไปใช้ ฉะนั้นการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ก่อนไปสู่การปฏิบัติจึงเป็นเรื่องสำคัญ และการที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสอบความรู้ก่อนการประชุม 3 สัปดาห์ แล้วนำมาวิเคราะห์หาส่วนขาดของความรู้ ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการ แล้วนำมาพิจารณาจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระยะเวลา มีสอดคล้องตรงกับปัญหา และความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการสอน เป็นที่พึงพอใจทั้งผู้เรียนและผู้สอน

2. ผลการประเมินการปฏิบัติการณ์ทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ภายหลังจากนำรูปแบบที่กำหนดขึ้นไปทดลองใช้พบว่า

2.1 ด้านการวางแผน ในการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ หัวหน้าหอผู้ป่วย ร้อยละ 100 ปฏิบัติ 7 รายการ ยกเว้น ข้อมูล 2 รายการ คือ ข้อมูลความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากร และข้อมูลปัญหาและความต้องการของบุคลากรด้านการนิเทศ ซึ่งมีหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติในข้อดังกล่าวเพียง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 จากข้อค้นพบแสดงว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยเห็นความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผน ส่วนปัญหาด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีการนำข้อมูลปัญหาและความต้องการของบุคลากรด้านการนิเทศไปใช้ ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญ ควรจะได้มีการส่งเสริม กระตุ้นให้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้ดำเนินการให้ครอบคลุมในการวางแผน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการนิเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาใช้ในการวางแผน นอกจากจะทราบทิศทางการปฏิบัติแล้ว การทราบถึงปัญหา ความต้องการ ทำให้ผู้วางแผนนำมาจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา

ปรับปรุงตรงกับความต้องการของผู้รับการนิเทศ เป็นการเสริมสร้างขวัญ กำลังใจ ก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีในการปฏิบัติงาน

2.2 ด้านการดำเนินการนิเทศ ผลการประเมินพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 18-20 คน คิดเป็นร้อยละ 90-100 มีการปฏิบัติกิจกรรม 25 กิจกรรมใน 29 กิจกรรม ยกเว้น 2 กิจกรรม ที่หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนน้อยที่ปฏิบัติ ได้แก่ กิจกรรมการประชุม ปรึกษาในหัวข้อเรื่องที่คัดสรรสมาชิกต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติม (Content Conference) มีหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติเพียง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50 กิจกรรมที่หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติต่ำสุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ได้แก่ การบันทึกกิจกรรมการนิเทศ จากข้อค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้ประเมินการนิเทศทางการแพทย์เพื่อหาส่วนขาดและได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบการนิเทศทางการแพทย์และนำไปทดลองใช้เป็นครั้งแรก จึงต้องอาศัยการปรับตัวทั้งทางด้านความรู้ที่จะนำไปใช้และต้องปฏิบัติอย่างเป็นระบบ กิจกรรมบางกิจกรรมต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ เช่น กิจกรรมการประชุมปรึกษาก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เป็นต้น ผู้ศึกษา หัวหน้าพยาบาล และผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาลแต่ละสาขาได้ช่วยติดตาม เป็นที่ปรึกษา ให้กำลังใจ การทดลองปฏิบัติจึงได้เน้นกิจกรรมการเยี่ยมตรวจ การประชุมปรึกษาเป็นอันดับแรก ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้รับการนิเทศต้องอาศัยการปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบ ความเข้าใจในเรื่องการบันทึก การใช้แบบฟอร์มการบันทึกยังเป็นปัญหา ผู้ศึกษาได้ติดตามใกล้ชิด แก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนถึงการปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มเพื่อให้ง่ายต่อการบันทึก ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน แต่งานการบันทึกก็ยังคงเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นของหัวหน้าหอผู้ป่วย และหัวหน้าหอผู้ป่วยยังไม่มั่นใจในการเขียนบันทึก เนื่องจากไม่เคยมีการปฏิบัติมาก่อน จึงจำเป็นต้องอาศัยการติดตาม ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ปรึกษา พัฒนาต่อไป

2.3 ด้านการประเมินผล พบว่ากิจกรรมการประเมินผลทั้ง 6 กิจกรรม มีจำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยเพียงร้อยละ 30-65 ที่มีการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าในด้านการประเมินผลนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในทุกข้อ ซึ่งการประเมินผลนับเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ดูกลาส และบีวิส (Douglass and Bevis, 1979 อ้างถึง ดาริณี สมศรี, 2536) ได้เสนอว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผู้ถูกประเมิน (Feedback) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดี ควรมีการแจ้งผลให้ผู้รับการนิเทศทราบและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและความมีสัมพันธภาพอันดีต่อกัน จะนำมาซึ่งความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

3. ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการนิเทศทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกรายการ ยกเว้น ระยะเวลาในการจัดทำ

โครงการมีความเหมาะสม ระดับปานกลาง ซึ่งในเรื่องของระยะเวลาการจัดโครงการครั้งนี้ นับว่าเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินการทุกขั้นตอน ซึ่งผู้ศึกษาต้องดำเนินการแก้ไขปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้มีความเป็นไปได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ การจัดทำโครงการครั้งนี้ถือเป็นโครงการนำร่อง ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ไปพิจารณาประกอบการดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกระทั่งการศึกษาวิจัยรูปแบบต่าง ๆ ของการนิเทศต่อไป

4. ข้อสังเกตอื่น ๆ

จากการดำเนินโครงการ ผู้ศึกษาพบว่าระยะเวลาการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนำรูปแบบไปทดลองใช้น้อยไป ทำให้กลุ่มเป้าหมายปรับตัวไม่ทันในการใช้ความรู้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ในการกำหนดรูปแบบ ทำให้การนำรูปแบบไปใช้ เกิดความสับสน ไม่มั่นใจในการปฏิบัติ บางกิจกรรมหัวหน้าหอผู้ป่วยบางคนจึงปฏิบัติไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม ประกอบกับกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมาก จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการติดตาม ดูแลให้ทั่วถึง ครอบคลุมในกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกคนมีความตั้งใจร่วมกัน กำหนด พิจารณา ตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง แต่ละคนยอมรับการปฏิบัติในสิ่งที่ทุกคนร่วมกันกำหนดขึ้น บางกิจกรรมที่ยังเป็นปัญหาในการปฏิบัติ หัวหน้าหอผู้ป่วยขอเวลาในการศึกษาและฝึกปฏิบัติต่อไป นับว่าเป็นสิ่งที่ดียิ่งซึ่งคิดว่าผู้บริหารควรติดตามดูแลให้การสนับสนุน.

ข้อเสนอแนะ

ควรมีโครงการพัฒนาการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยไปทำการศึกษาวิจัย โดยทำการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องต่อไปนี้

- 1) เพิ่มระยะเวลาดำเนินการ
- 2) อบรมความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลให้แก่พยาบาลวิชาชีพทุกระดับ
- 3) ผู้บริหารควรมีการติดตามให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอตลอดไป